Over identiteit

Uitgesproken bij de opening van de Beraadgroep Geloven en Kerkelijke Gemeenschap
van de Raad van Kerken in Nederland
op 2 september 2019
en gepubliceerd op de Website van de Oecumenische Vrouwensynode
op 12 juni 2020

Ik ga op 25 augustus 2019 voor in Cuijk. De boodschap was: “het gaat er niet om wat je hebt, maar om wie je bent”. De kernvraag van je christelijke identiteit is of je rijk bent in God (Lucas 12). Ik praat met de kinderen in de kerk. Wie zijn jullie? Ze noemen hun namen. En wie ben ik dan? De dominee natuurlijk. Wat ben ik nog meer? Moeder, o ja, en Nederlander, en een ouwe dame. De kerk proest het uit. Ik ben geen pastoor, ik ben Protestant, ik ben zus. Een kind vraagt: ook oma? Nee, niet oma, jammer genoeg. Wel gelovig. “Jullie moet één ding goed onthouden: het belangrijkste in je leven is, dat je met God leeft. Kunnen jullie dat onthouden?” ”Ik ga het proberen” zegt een meisje van zes.

Dan ga ik preken. Als je wijs en verstandig bent, geld genoeg hebt, je kunt beheersen en weet wat je doet, ben je dan gelukkig? Nee. Volgens het evangelie maakt bezit niet gelukkig! Verstand niet, wijsheid niet en zelfbeheersing ook niet. Alles wat je in huis en in je hoofd hebt, is het toch niet! Je identiteit ligt in ergens anders. Het gaat niet om wat je hebt, maar om wie je bent. Het gaat erom of je rijk bent in God.

1611. Anna Maria van Schurman, de eerste theologiestudente in Europa. Studeren mocht ze niet, want daarvoor zat ze niet in het goede lijf. Maakt je lijf je identiteit uit? Anna Maria kreeg het toch maar voor elkaar. Ze was de Ster-leerlinge van de beroemde Utrechtse Professor Gisbertus Voetius. Toen ze vier jaar was, had ze haar eerste grondleggende spirituele ervaring. Ze kende de woorden uit haar hoofd: “*dat ik niet mijns maar mijnes getrouwen Zaligmakers Jesu Christi eigen ben.*” In 1673 schrijft ze in haar boek Eucleria: “dat mijn herte met zulk een groote en aangename vreugt en een innig gevoelen van de liefde Christi is overgooten geworden, dat alle volgende jaaren de levende geheugenis van dien tijdblik noit hebben konnen uitwisschen” (p.18).
Dat is en blijft levenslang haar identiteit. Rijk in God.

1955. Wat fijn. Ik heb een broertje gekregen. Hoe heet je broertje? Ik zei: “ *Dat weet ik niet,want hij is nog niet gedoopt.*” Je naam en je christelijke identiteit ontvang je bij je doop. Dat wist ik al toen ik tien was. Op vele doopkaarten staat Jesaja 43:1: Ik heb je bij je naam geroepen. Je bent van mij.

1960. Ik ben 15. Ik zie nergens vrouwelijke dominees, maar ik weet het zeker: ik wil predikant worden. Voorbeelden heb ik niet. Toegestaan is het niet. Maar ik voel de roep in mijn hart. Mijn vader zei: “Kind, ga toch rechten studeren, daar kun je tenminste je brood mee verdienen”. Maar de roep verstomde niet.

1963. Mijn ‘Theojanprobleem’. Mijn identiteit. Verdorie was ik maar een man. Dan was het leven een stuk eenvoudiger. Dan kon ik ook gewoon theologie studeren en dominee worden en gewoon met iemand trouwen. Ik ben verliefd, op Jan! Maar wie wil mij nou? Ik blijf over. Alle jongens willen een verpleegster of secretaresse. Ze willen geen geleerde vrouw. Moet ik mijn hele leven alleen blijven? Of zal ik mijn identiteit uitpoetsen? Net doen of ik dom ben, dan heb ik misschien toch een kans? Mijn vader zei: “Kind, je bent veel meer vrouw dan je zelf denkt”

1964. Ik heb een ecclesiologisch probleem met mijn identiteit. Nou ja, als tiener kende ik dat dure woord natuurlijk nog niet. Het probleem zelf wel. Is vrouw-zijn mijn identiteit of mijn christen-zijn? Maar als de kerk mij niet toelaat tot enig ambt, wil ik dan nog wel in die kerk blijven? Piekeren. Maar het antwoord is toch: Ja, dat wil ik, uit liefde tot Christus. In Christus is geen man of vrouw. Dat wist ik toen ook al.

1969. Ik ben aanwezig bij de Gereformeerde Synode (GKN), die de vrouw in het ambt toelaat. Er is hard voor geknokt. *Toegelaten*. Dat is het woord. Vreemd woord eigenlijk: Toegelaten! In 1972 word ik in het ambt van predikant bevestigd. *Toegelaten.*

1975. De feministische theologie begint op te komen. Maar daar kan ik mij niet in begeven. Veel te riskant. Voor ik het weet lig ik er uit. Ik moet uitkijken. Ik moet me koest houden. Ik kan niet eens protesteren tegen de discriminerende bepalingen in de kerkorde. Ik mag niet eens zeggen dat het een discriminerende bepaling is. Als ik in een andere gemeente preek gaat er een hoorbare zuchten door de kerk. Een vrouw! Maar ze preekt als een man!

Het is 1976 als ik voor de kerkenraad moet verschijnen. Wij verwachten namelijk een kindje. Maar ik mag niet zwanger zijn of mijn ambt staat automatisch ter de discussie. Als ik ga trouwen, baren of scheiden staat mijn ambt meteen op de tocht. Ik kan dan ‘ontheven’ worden. Dat staat zo in mijn beroepingsbrief. Gelukkig! Ik word niet uit het ambt ontheven. Twee jaar later: 1978. Dan moet ik al weer voor de kerkenraad verschijnen. Onze tweede is in aantocht. Ook nu wordt ik niet ‘ontheven’. Ik blijf ‘toegelaten’. Maar vele kansels blijven toch nog steeds voor mij gesloten. Door biologie geen pastorie? Voor mij wel een pastorie, maar zoals gezegd: niet probleemloos.

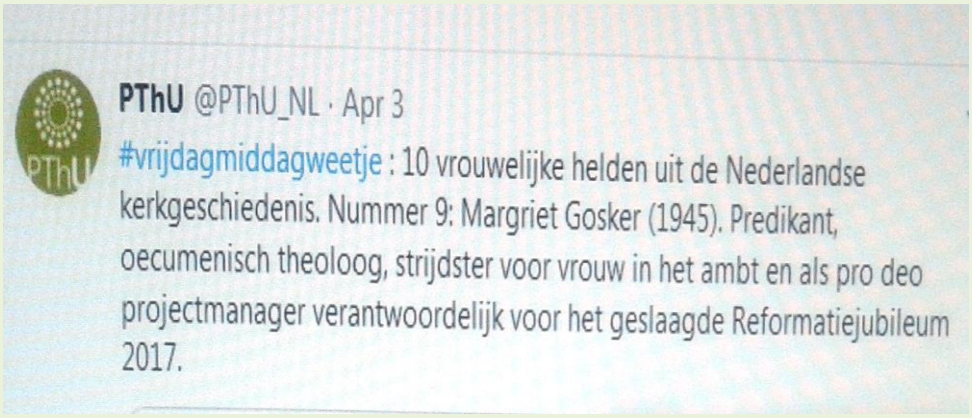
Ergens in de tachtiger jaren. Ik mag zowaar in Ouddorp komen preken. De preekregelaar had me uitgenodigd. Het werd in het kerkblad gepubliceerd. Maar dan gaat de telefoon. Of ik maar thuis wil blijven. Er is namelijk een handtekeningenactie tegen mijn voorgaan gestart. Niet mijn persoon, maar mijn vrouw-zijn is er de reden van. Ik zit in het verkeerde lichaam. Maar Christus is toch mijn identiteit? Niet mijn vrouw-zijn? Nee, ik word niet toegelaten. Ik protesteerde niet eens. Nou ja, ik heb nog wel naar de reden van de weigering gevraagd. Dat ik dat zou mogen weten was toch wel het minste? Toen moest die kerkenraad er natuurlijk over vergaderen. Anders hadden ze dat niet eens gedaan. Ik kreeg wel een brief. Daarin stond geen enkele reden. “Ophef in de gemeente”. Dat was afdoende.

Zo kan ik doorgaan. De keren dat ik werd overgeslagen. Genegeerd. Niet uitgenodigd. Omdat ik een vrouw was. De keren dat de auteur zei: “Och, jammer nou, jou ben ik per ongeluk vergeten te citeren. Het was niet expres hoor. In de tweede druk zal ik je naam wel noemen. Maar er kwam nooit een tweede druk. Ik stop. Maar ik weet: daar gaat het uiteindelijk niet om. Het is volkomen onbelangrijk. Het gaat er om, dat je rijk bent in God.

Dit verhaal van het gevecht met je identiteit kan door iedereen geschreven worden die tot een minderheidsgroep behoort. Maar vrouwen zijn toch geen minderheidsgroep? Zeker niet in het Koninkrijk van God. We zijn allen in Christus gedoopt. We zijn allen met Christus bekleed, zegt Galaten 3. Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk. Jullie zijn immers alle één in Christus. Slavernij kun je afschaffen, het andere geslacht niet. Maar wel de dominantie van de een over de ander

Margriet Gosker, Venlo, 2 september 2019

PThU
PThU @PThU_NL · Apr 3
#vrijdagmiddagweetje : 10 vrouwelijke helden uit de Nederlandse kerkgeschiedenis. Nummer 9: Margriet Gosker (1945). Predikant, oecumenisch theoloog, strijdster voor vrouw in het ambt en als pro deo projectmanager verantwoordelijk voor het geslaagde Reformatiejubileum 2017.